

a nemzeti irodalom jelenleg Magyarországon kívül még négy másik országban: Romániában (Erdélyben), Szlovákiában (a Felvidéken), Ukrajnában (Kárpátalján) és Jugoszláviában (a Vajdaságban) él, ezenkívül Szlovéniában, Horvátországban és a nyugati diaszpórában (Ausztriától Ausztráliáig) is léteznek a magyar irodalomnak alkotó személyiségei és intézményei. A magyar irodalom intézményes integrációja igen nagy mértékben nyert teret a közép-európai történelmi átalakulások óta eltelt évtizedben, és gondolom, magától értetődő nemzeti érdekek, hogy ezt az integrációt fenn kell tartani, tovább kell fejleszteni. Magyarország várható európai uniós csatlakozása és kivált az a körülmény, hogy irodalmi kultúránk tekintélyes hordozói, azaz a magyar nemzeti közösség igen nagy részei várhatóan nem lehetnek jelen az európai integrációban, mindazonáltal új kihívást fog jelenteni. Az úgynevezett „schengeni határok” a nemzeti kultúra integrációs folyamatai számára is komoly veszélyeket jelenthetnek. Éppen ezért intézményes keretek között: a budapesti kormánypolitika és a magyar „civil társadalom” ezirányú készségeinek fejlesztésével meg kell erősíteni, kikezdehetlen alapokra kell építeni a több országban megosztottan működő nemzeti kultúra integrációs folyamatait.

c) *A magyar kultúra európai integrációja.* Irodalmunk, kultúránk legnagyobb alkotó egyéniségeinek hagyományos fájdalma és panasza, hogy a magyar irodalom nincs jelen rangjához méltóan az európai irodalmak nagy családjában, illetve a világirodalomban. Természetesen vannak biztató jelek is, így például a tavalyi Frankfurti Könyvvásár, amely, mint magam is tapasztalhattam, ha nem is látványos átörést, de biztos sikert hozott. Valójában a könyvvásárt megelőző intézményes erőfeszítéseket kellene folytatni (ezen a téren mintha némi elfáradás jelei mutatkoznának), hogy Magyarország európai integrációját a magyar kultúra minden korábinál teljesebb európai befogadása kísérje. Az uniós nemzetekben megvan erre a készség, hiszen kétségtelen tény, hogy a politikai és gazdasági integrációt más, úgynevezett „kisnemzetek” (a hollandok, a finnek, a portugálok, az írek) esetében is kulturális értékeik gazdagabb és

hatékonyabb európai befogadása követte, és egészítette ki.

Eladásomban kihívásokról beszéltem és kérdéseket tettem fel, pontosabban próbáltam megfogalmazni. Ezek természetesen nem az én kérdéseim, a kor (a korszakváltás) és a helyzet (a magyar kultúra jelen helyzete) teszi fel ezeket a kérdéseket. Válaszolnunk kell rájuk, és a válaszadás felelősségében mindannyian: a művelődési politika és a társadalmi szervezetek irányítói, az irodalmi élet résztvevői és maguk az alkotó egyéniségek: írók, irodalomkritikusok, tehát valóban mindannyian osztozunk. Rajtunk áll, hogy milyen lesz a következő esztendő, a következő évtizedek magyar irodalmi kultúrájának sorsa és helyzete, és ez az irodalmi kultúra milyen módon és mértékben lesz képes eleget tenni a maga hagyományos nemzeti feladatainak.

Szoliva János

Honnan jöttek?*

Csak tudnám,
eleim hazámba hogyan jöttek:
lőháton vagy gyalogszerrel?
Kit imádtak, kitől félték,
pogányok voltak vagy keresztények?

Csak tudnám,
hol lakhattak ezer évig?
Merre jártak, hogyan éltek,
a Muráig mikor értek?

Csak tudnám —,
de nem tudhatom,
gyökereim hol eredtek.

Nevem bár szokatlan,
szlávosan idegen,
féltné őrzött bizonytalanságban
őseimet is szeretem,
aki már magyarnak születtem.